

TEZĂ DE ABILITARE

De la literatură la teoria criticii

Domeniul: Filologie

Rezumat

Autor: Arleen Ionescu

Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești

Această teză de abilitare este o mărturie a realizărilor mele științifice de-a lungul carierei academice și a direcțiilor de dezvoltare a cercetării științifice cu scopul de a demonstra competențele mele de a conduce cercetare de excelență în domeniile literaturii engleze și al teoriei criticii. Prezenta teză include atât realizările științifice și cele profesionale cât și evoluția și planul de dezvoltare a carierei, urmărind diversele fațete ale producției mele științifice. La finalul tezei prezint proiectele de viitor și o bibliografie bazată pe cele două cărți majore pe care le-am redactat, *Romanian Joyce: From Hostility to Hospitality* (Peter Lang 2014) și *The Memorial Ethics of Libeskind's Berlin Jewish Museum*, în curs de apariție la Palgrave Macmillan (octombrie 2016).

Pe parcursul acestei teze sunt prezentate temele și producțiile științifice majore ale cercetării mele care sunt în domeniul prozei moderniste (în mod deosebit cu accent asupra operelor lui James Joyce și Samuel Beckett, dar și Virginia Woolf) și, din ce în ce mai accentuat, în domeniul teoriei criticii, mai ales în jurul operelor lui Maurice Blanchot și Jacques Derrida. De asemenea, prezint și câteva teme de cercetare înrudite ale problematicii darului și ospitalității. Am inclus aici abordarea mea mai recentă asupra literaturii în conexiune cu filosofia, teoria criticii și arhitectura, adesea expunând o pantă creativă (așa cum demonstrează opera mea critică recentă care se axează pe elementele arhitecturii lui Daniel Libeskind). În legătură cu studiile joyceene, am făcut cercetare avansată în teoria traducerii în conexiune cu traducerile operei lui Joyce în română și cu literatura comparată. Am insistat asupra perspectivei teoretice prin care am privit traducerea ca ospitalitate sau ostilitate față de textul-sursă, perspectivă pe care am exploatat-o în articole sau capitole de cărți publicate în țară și în străinătate, precum și în monografia *Romanian Joyce*. În subcapitolul ce prezintă teoria criticii, am inclus articolele mele substanțiale asupra noțiunilor de spațiu și etică la Blanchot și pe cele care s-au ocupat de interfața acestei noțiuni cu opera lui Samuel Beckett și a conceptelor

derridiene de „os(ti)pitalitate”, *chora*, “circumfesiune”, *demeure*, literatura ca pasiune. Opere precum *L’espace littéraire*, *Entretien infini*, *Le pas au-delà*, *L’écriture du désastre* scrise de Blanchot sau *Acts of Literature*, *Demeure*, *Le Monolingualism de l’Autre*, *Mémoires d’aveugle*, *De l’Hospitalité*, *Circumfession* scrise de Derrida, ca să numesc doar câteva dintre operele fundamentale ale acestora care mi-au „luminat calea”, m-au ajutat să înțeleg mai bine textele literare și artele vizuale. La granița dintre teoria criticii și literatura engleză, am analizat scriitori aparținând Evului Mediu și Renașterii (printre care Geoffrey Chaucer, Christopher Marlowe și William Shakespeare) și scriitori contemporani români și englezi (în principal Nicholas Royle și Adrian Oțoiu), iar scopul acestei teze este de a demonstra cât de multe drumuri mi-a deschis teoria criticii în calitatea mea de analist al fenomenului literar.

Am început prezentul demers critic după momentul obținerii titlului de doctor la Universitatea din București în 2002 cu teza intitulată *Proza modernistă românească: concordanțe cu romanul englez*; o scurtă versiune a căreia a fost publicată în 2004. Această lucrare a reprezentat una dintre primele încercări de a explora sistematic influența operelor lui James Joyce și Virginia Woolf asupra literaturii române din perioada interbelică și impactul acestui studiu poate fi observat din faptul că monografia, deși scrisă în limba română, a fost inclusă în biblioteci internaționale prestigioase din Europa și Statele Unite ale Americii.

Principalele mele obiective după finalizarea tezei de doctorat și după ce am devenit lector la UPG Ploiești au fost să ofer studenților mei cursuri și seminarii de calitate timp de aproape douăzeci de ani atât la nivel de licență cât și la nivel de master. Le-am oferit studenților mei acele instrumente teoretice care le-au permis să contextualizeze istoria ideilor, de la estetică la artă și literatură contemporană. Am insistat asupra rigorii științifice, implicând studenții în diverse proiecte de cercetare, le-am facilitat acestora contactul direct cu metodele de cercetare care sunt necesare lucrului în echipă. În cele din urmă, am încercat să sprijin schimburile naționale și internaționale multidisciplinare ale departamentului din care fac parte și să-mi structurez cursurile și cercetarea dintr-o perspectivă interdisciplinară.

Prezenta teză rezumă punctele forte ale cercetării mele care a fost diseminată în aproximativ 60 de lucrări științifice susținute la conferințe sau ateliere de cercetare (workshops) în 12 țări și multe articole în reviste academice sau capitole de cărți publicate la edituri internaționale precum Thoemmes Continuum, Cambridge Scholars, Fordham University Press, Johns Hopkins University Press, Rodopi, Edinburgh University Press. Am făcut referire la conferințele, simpoziioanele și seminariile de cercetare pe care le-am organizat în mai puțin de zece ani. Am prezentat de asemenea munca mea ca editor executiv al revistei academice *Word and Text – A Journal of Literary Studies and Linguistics* pe care am

întemeiat-o pornind de la un simplu *Buletin al Universității*, cu un comitet redacțional restructurat, astăzi internațional și cu o Procedură a Calității bine definită și aplicată. Am arătat cum această revistă a fost pregătită pentru evaluări și indexată în baze de date internaționale prestigioase precum EBSCO Academic Search Complete, Ulrich, Index Copernicus, CEEOL, Scipio, MLA, ProQuest, Scopus, Elsevier și ERIH Plus, la momentul actual fiind în evaluare și pentru a fi indexată în Arts and Humanities.

Două subcapitole ale prezentei teze insistă asupra celor două monografii majore, una publicată în 2014, cealaltă în curs de apariție în această toamnă.

În 2014 am publicat o monografie intitulată *Romanian Joyce: From Hostility to Hospitality* la Peter Lang, carte ce reprezintă continuarea proiectului meu doctoral prin care am intenționat să revelez o sincronizare substanțială dintre două culturi aparent diferite în esența lor. Aici am exploatat receptarea sinuoasă a lui James Joyce în România cu ajutorul paradigmei derridiene a os(t)ipitalității pentru a sublinia legătura de alteritate potrivnică dintre ospitalitatea și parazitul acesteia, ostilitate și pentru a radicaliza necesitatea întâmpinării Celuilalt în numele unei mai absolute „politici a ospitalității”. Monografia, care de altfel este prezentă la momentul actual în 663 de biblioteci din întreaga lume (vezi https://www.worldcat.org/title/romanian-joyce-from-hostility-to-hospitality/oclc/889262987&referer=brief_results), a introdus un **nou mod de a gândi** despre subiectul receptării unui autor într-o cultură, prin combinarea teoriei receptării cu istoria literaturii și cu teoria criticii. Cum a fost evidențiat de cele două recenzii ale monografiei care au apărut până în acest moment, perspectiva critică prin care am analizat receptarea lui Joyce în România a adus o contribuție inovativă asupra studiilor joycene.

Cea mai importantă și mai lungă monografie pe care am scris-o (aceasta conține 110,000 de cuvinte și va apărea în luna octombrie 2016 la Palgrave Macmillan), intitulată *The Memorial Ethics of Libeskind's Berlin Jewish Museum*, este o abordare interdisciplinară a studiilor despre Holocaust, prin intermediul teoriei criticii, al studiilor vizuale (arhitectură) și al studiilor literare, printr-un concept pe care l-am numit „etică memorială” (“memorial ethics”). Revelând modul în care Holocaust-ul a schimbat pentru totdeauna percepția istoriei și a memoriei, această monografie discută monumente care au fost ridicate după Cel de-al Doilea Război Mondial și explorează Muzeul Evreiesc din Berlin ca experiență a materialității traumei și ca o reiterare a imperativului de a nu uita/ a-și aminti în reprezentarea fizică a traumei în structura și artefactele unui muzeu. Pornind de la abordarea levinasiană a “eticii ca optică”, am explorat muzeul lui Daniel Libeskind care devine o mărturie a Celuilalt. Ultima parte a cărții propune o incursiune performativă literară și filosofică ce devine analogă unei vizite în muzeul lui Libeskind prin recitiri ale unor autori care au „depus mărturie” ecoului de emoții pe care

muzeul le-a imprimat în mintea mea ca vizitator. Astfel, acest capitol transformă narațiunea mea într-o confesiune împotriva uitării prin texte scrise de Samuel Beckett, Paul Celan, Jacques Derrida, Franz Kafka, Maurice Blanchot, Elie Wiesel și Selma Meerbaum-Eisinger.

Ultima parte a tezei prezintă viitoarele mele proiecte care se află la granița dintre literatură și teoria criticii și principalele mele ținte în calitate de profesor la Departamentul de Filologie și de Decan al Facultății de Litere și Științe la Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești din anii următori: aceea de a deveni conducător de doctorat și de a intensifica vizibilitatea internațională a facultății și relațiile acesteia cu alte facultăți similare din universități naționale și internaționale și de a continua drumul spre indexarea revistei academice *Word and Text* în Thompson Reuters, Arts and Humanities.

Bazându-mă pe cercetarea mea curentă și pe ariile mele de specializare menționate în actuala teză de abilitare, îmi exprim încrederea în capacitatea mea de a oferi supervizare de excelență viitorilor doctoranzi și de a contribui la optimizarea instituției pe care o servesc încă din 1998. Ca viitor conducător de doctorat, intenționez să valorific experiența mea științifică (și culturală) pentru a forma specialiști în ariile mele de expertiză, prin promovarea unei atitudini pozitive printre membrii și studenții departamentului din care fac parte, prin intensificarea relațiilor cu partenerii noștri academici din țară și din străinătate.